

Bela knjiga

RURAL CITIZEN LAB 4 EU

Stališča Evropejcev s podeželja o demokraciji in dezinformacijah

Funded by
the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the National Agency and Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Ta rokopis je bil dokončan in natisnjen marca 2024 v okviru projekta Rural Citizen Lab 4 EU, ki ga financira Evropska unija.

Vsebina

Vsebina	1
Kontekst	2
Program "Državljeni, enakost, pravice in vrednote"	4
Vključene organizacije	4
Foyer rural CEPAGE (Francija).....	4
DRPDNM (Slovenija).....	5
CICIA (Romunija).....	5
ADEGUA (Španija).....	6
Maison de l'Europe de Montpellier (Francija).....	6
Projekt	7
Časovni raspored	8
Rezultati okroglih miz	10
Opazovanja.....	10
Demokracija.....	10
Dezinformacije.....	12
Ideje.....	14
Demokracija.....	14
Dezinformacije.....	16
Oddajanje	18
Viri in dodatki	19
Bibliografija.....	19
Koristne povezave.....	19

Kontekst

Napačne informacije obstajajo že stoletja, vendar so se zaradi pandemije COVID-19 močno razširile. Po podatkih agencije Reuters se je med januarjem in marcem 2020 število novic v angleškem jeziku, ki zahtevajo posredovanje preveritelja dejstev, povečalo za 900 %¹. Ta izpostavljenost lažnim informacijam je imela resničen in merljiv vpliv na zdravje evropskih državljanov. Na primer, v skladu s poročilom Evropske komisije o napačnih informacijah o COVID-19², je "belgijski center za boj proti strupom med pandemijo zabeležil 15-odstotno povečanje števila incidentov, povezanih z zaužitjem belila". Zaradi teh razmer se je pojavil celo nov izraz "infodemija", ki ga je SZO opredelila kot "preobilico informacij, nekatere so točne, druge ne, zaradi česar je težko najti zanesljive vire informacij in nasvetov"³. Še več, kljub predpisom, ki platforme družabnih omrežij zavezujejo k odstranitvi vseh dezinformativnih vsebin - predpisom, ki jih krepí kodeks dobre prakse proti dezinformacijam iz leta 2022, ki so ga sprejela vsa glavna spletna mesta - se je še vedno zelo težko hitro in učinkovito odzvati na širjenje lažnih informacij. Danes je boj proti dezinformacijam eden glavnih ciljev Evropske unije. Poročilo iz leta 2021 ocenjuje, da je ta pojav "pod nadzorom, vendar ne pod kontrolo"⁴. Veliko število državljanov je zato še vedno vsakodnevno izpostavljeno temu pojavu.

Ta eksplozija dezinformacij ogroža evropsko demokracijo. Lažne novice lahko trajno vplivajo na volivce in celo vplivajo na njihove odločitve na volitvah. Tako je bilo na primer na referendumu o brexitu v Združenem kraljestvu. Še več, evropska demokracija se je že soočala z veliko krizo, saj je bil sistem predstavniške demokracije postavljen pod vprašaj. Glede na poročilo Evropske komisije se ta kriza še bolj čuti na podeželju⁵. V tem dokumentu izvemo, da državljani na podeželju veliko pogosteje volijo protievropske stranke. Podobno se zaradi

¹ "Vrste, viri in trditve dezinformacij o COVID-19", Inštitut Reuters, 2020

² "Boj proti dezinformacijam o COVID-19", Evropska komisija
https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/coronavirus-response/fighting-disinformation/tackling-coronavirus-disinformation_fr

³ "Dezinformacije o koronavirusu - kratka ocena informacijskega okolja", poročilo ESZD, 2020

⁴ "Napačne informacije o EU: pojav, ki je pod nadzorom, a ne pod kontrolo", Evropsko računsko sodišče, *Posebno poročilo 09/2021*.

⁵ "Razkorak med mesti in podeželjem pri glasovanju proti EU: Evropska komisija, 2020: socialni, demografski in gospodarski dejavniki, ki vplivajo na glasovanje za stranke, ki nasprotujejo evropskemu povezovanju", Evropska komisija, 2020.

gospodarskega nazadovanja na podeželju v nasprotju z drugimi območji povečuje število glasov proti EU. Ti rezultati so poudarjeni na podeželskih območjih, ki so v središču projekta Rural Citizen Lab 4 EU. V kraju Puget Théniers v Franciji je 37,61 % glasov, oddanih na evropskih volitvah 2019, pripadlo stranki, ki je proti EU. Če analiziramo vzdržanost, ta v Sloveniji dosega ekstremne ravni, saj je bila leta 2019 kar 72,01-odstotna. V Romuniji se je zadnjih evropskih volitev udeležilo le 25 % mladih. V španskem mestu Baena, čeprav so se volivci vzdržali manj kot na nacionalni ravni, in sicer 34,02 % v primerjavi z 39,27 % na nacionalni ravni, je ta številka še vedno visoka.

Razlike med mestnimi in podeželskimi območji so velike. Študija iz leta 2022 z naslovom "Rural Urban Divide in Europe" (RUDE) količinsko opredeljuje ta razkorak. Po zaslugi vprašalnikov, razdeljenih v več evropskih državah, na primer vemo, da 72 % anketiranih prebivalcev francoskega podeželja meni, da jih elite prezirajo, medtem ko je med mestnimi prebivalci takih le 39 %⁶. Podobno je 82 % anketiranih prebivalcev francoskega podeželja menilo, da je preveč poslancev z drugih območij, ki ne zastopajo interesov prebivalcev njihovega območja. Tako je menilo le 36 % anketiranih mestnih prebivalcev⁷. Kriza COVID-19 je ta razkorak še poudarila, saj so se pojavile nove prakse, kot sta delo od doma ali posvetovanje zdravnikov na daljavo, ki so prebivalcem podeželja manj dostopne.

Vendar so podeželska območja steber Evropske unije. Predstavljajo 83 % ozemlja EU, na njih živi 30 % evropskega prebivalstva in so v središču kmetijske politike, ki nam omogoča, da se prehranjujemo⁸. Evropski parlament je izjavil, da se zaveda naraščajočega nezadovoljstva podeželskih državljanov, ki se ne čutijo uslišane in ne dobijo pomoči pri reševanju svojih težav⁹. Razvoj teh območij je zato prednostna naloga evropskih institucij v gospodarskem, socialnem in državljanskem smislu.

---

⁶ "Rural Urban Divide Europe", Norface Network, 2022

⁷ Ibidem

⁸ "POROČILO o dolgoročni viziji za podeželje v Evropski uniji - Za močnejša, povezana, odporna in uspešna podeželska območja do leta 2040", Evropski parlament, 2022

⁹ Ibidem

Program "Državljeni, enakost, pravice in vrednote"

Cilj evropskega programa "Državljeni, enakost, pravice in vrednote" je zaščititi in spodbujati pravice in vrednote, zapisane v Pogodbah EU in Listini o temeljnih pravicah. Ustanovljen je bil leta 2021 za obdobje sedmih let.

Temelji na štirih stebrih:

- Enakost, pravice in enakost spolov: spodbujanje pravic in pobud za boj proti diskriminaciji, vključno z diskriminacijo na podlagi spola, ter vključevanje vprašanj enakosti spolov in diskriminacije;
- Vključevanje in sodelovanje državljanov: spodbujanje vključevanja in aktivnega sodelovanja državljanov v demokratičnem življenju Evropske unije ter ozaveščanje o evropski zgodovini;
- Daphné: boj proti nasilju, zlasti nasilju na podlagi spola in nasilju nad otroki;
- Vrednote EU: zaščita in spodbujanje vrednot Evropske unije, kot so demokracija, svoboda in enotnost.

Program CERV ponuja pomembne možnosti financiranja za organizacije civilne družbe na lokalni, regionalni, nacionalni in nadnacionalni ravni, ki podpirajo demokratične, vključujoče in enakopravne družbe ter spodbujajo evropsko vizijo v civilni družbi.

Ta projekt financira program CERV v okviru sklopa "Vključevanje in sodelovanje državljanov".

Vključene organizacije

Pri izvedbi projekta je združilo moči pet organizacij iz štirih različnih evropskih držav.

Foyer rural CEPAGE (Francija)

Foyer rural CEPAGE je združenje, ustanovljeno leta 1987 v Puget Théniers, ki želi prebivalcem ponuditi nove storitve in tako prispevati k razvoju našega podeželja. C.E.P.A.G.E je kratica: C za kulturo, E za gospodarstvo, P za patrimoine

(dediščina, v francoščini), A za dejavnosti, G.E. za groupe d'étude (študijska skupina, v francoščini), kar daje organizaciji široko področje delovanja, pri čemer vsaka od teh tem deluje kot vzvod za razvoj. Danes se CEPAGE osredotoča na tri področja: javne storitve, vključno s storitvami France Services in socialnim centrom, Evropa in usposabljanje. Zavezanost CEPAGE Evropi ni nova, saj je leta 1995 prejelo znak "Carrefour rural européen Femme", nato pa je postalo Europe direct do leta 2021. Ker je Evropa močan vzvod za inovacije, si je CEPAGE prizadevalo za vzpostavitev več inovativnih projektov Erasmus+ na področju mladine ter projekta LEADER za razvoj podeželja. Danes koordinira projekt "Rural Citizen Lab 4 Eu", da bi na predvečer evropskih volitev posredovalo glas podeželskih državljanov političnim odločevalcem. Evropska zgodovina združenja CEPAGE se še naprej piše.

DRPDNM (Slovenija)

DRPDNM (Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto) je organizacija, ustanovljena leta 1992 v Novem mestu v Sloveniji. Njen cilj je razvijati aktivne posameznike v vključujoči in odprti družbi, s posebnim poudarkom na socialnem varstvu, kulturi in mladini. Vsako leto izvede veliko število evropskih projektov, v okviru katerih opravi skupno 14.500 ur prostovoljnega dela. DRPDNM med drugim vodi več sprejemnih centrov za otroke in Rome. Organizira številne izobraževalne in rekreativne dejavnosti ter mladim zagotavlja varno okolje, v katerem lahko razvijajo svoje potencialne. Projekt EU Rural Citizen Lab 4 je nadaljnji mejnik v njihovem terenskem delu na podeželju, kjer organizacija deluje.

CICIA (Romunija)

Centrul de Incubare Creativ Inovativ de Afaceri (CICIA) je poslovni inkubator od leta 2003. Poslanstvo združenja CICIA je spodbujati trajnostni razvoj lokalnih podeželskih skupnosti, podjetij, institucij in organizacij ter spodbujati podjetništvo med vsemi ljudmi v aktivni starosti v skladu s politikami, ki jih Evropska unija spodbuja na področju enakih možnosti. Organizacija izvaja tudi posebne ukrepe za ženske in mlade podjetnike. Je članica številnih lokalnih, nacionalnih in evropskih mrež: Lokalni odbor za razvoj socialnega partnerstva (CLDPS) okrožja Neamt - severovzhodna regija, Lokalna akcijska skupina Drumurile Bistritei (dejavnosti informiranja za skupnosti), Romunsko združenje ženskih lobijev (član Evropskega ženskega lobija), Evropska mreža inovacij za vključevanje ...

Organizacija ima tudi certifikat romunskega nacionalnega organa za znanstvene raziskave za izvajanje raziskovalnih dejavnosti. CICIA ima predstavnike v romunskem gorskem forumu, gorski komisiji Akademije za kmetijske in gozdarske znanosti ter raziskovalne sodelavce v Centru za gorsko ekonomijo Nacionalnega inštituta za ekonomske raziskave Romunske akademije, zaradi česar je ključni akter na svojem področju.

ADEGUA (Španija)

ADEGUA je andaluzijska skupina za razvoj podeželja v obliki neprofitne organizacije s statusom v javnem interesu. Od leta 1996 združuje vse institucionalne, gospodarske in družbene akterje v regiji Guadajoz in Campiña Este v južni provinci Cordoba v Španiji. Zaradi projektov, ki jih izvaja, in upravljanja evropskih razvojnih sredstev na participativen način od spodaj navzgor z uporabo pristopa LEADER EU, je ADEGUA postala dejavnik inovacij in sprememb, ki so ključnega pomena za blaginjo prebivalstva. Le dve leti po ustanovitvi je ADEGUA okrepila svojo evropsko zavezanost z gostovanjem prvega podeželskega informacijskega centra v Andaluziji v evropski mreži Carrefour, ki jo je vzpostavila in usklajevala Evropska komisija. V zadnjih 25 letih si je ta evropski center, ki je zdaj del mreže Europe Direct, prizadeval približati Evropsko unijo ljudem, ki živijo na podeželju Cordobe. Podeželski urad Europe Direct Andaluzija je to počel s komunikacijskimi, informacijskimi in izobraževalnimi dejavnostmi ter evropskimi projekti, pri čemer je vedno spodbujal sodelovanje in evropsko ozaveščenost, pri čemer je RCL4EU uspešen primer tega.

Maison de l'Europe de Montpellier (Francija)

Maison de l'Europe de Montpellier je organizacija, ustanovljena leta 1983 za spodbujanje evropske vizije v Montpellieru na jugu Francije. To poslanstvo se uresničuje v obliki številnih dejavnosti, med katerimi so izobraževalne dejavnosti v šolah in na univerzah, organizacija konferenc in prazničnih dogodkov, usposabljanje lokalnih akterjev na področju evropske dinamike ter informiranje in svetovanje vsem, ki imajo vprašanja o Evropski uniji. Da bi podprlo in razširilo svoje dejavnosti za izpolnjevanje glavnega poslanstva združenja, mu Evropska komisija od leta 2005 podeljuje znak EUROPE DIRECT. Tako deluje kot posrednik informacij Evropske komisije za širšo javnost in je prva točka dostopa širše javnosti do evropskih institucij in širše do vsega, kar je povezano z Evropo, v regijah Hérault

in Aveyron. Z vključevanjem v evropske projekte, kot je projekt Rural Citizen Lab 4 EU, Maison de l'Europe v Montpellieru nadaljuje svoje poslanstvo in si prizadeva ozaveščati o pomenu Evropske unije.

Projekt

V tem kontekstu je teh pet organizacij pod vodstvom podeželske organizacije Foyer CEPAGE združilo moči in oblikovalo projekt, ki ustvarja prostor za državljanske razprave na podeželju.

V ta namen so bile v vseh sodelujočih državah organizirane okrogle mize. Podeželski foyer CEPAGE, ADEGUA, CICIA in DRPDNM so na svojem območju organizirali po dve okrogli mizi. Ta dva dogodka sta bila namenjena različnemu občinstvu. Prva je potekala v šolskem okolju in je bila priložnost za zbiranje mnenj mladih na podeželju o dezinformacijah in demokraciji na evropski in lokalni ravni. Drugi dogodek je bil odprt za širšo javnost in je vsem državljanom omogočil, da izrazijo svoja mnenja in sodelujejo pri oblikovanju popisa mnenj in idej ljudi, ki živijo na podeželju Evropske unije.

Da bi ustvarili pravi forum za razprave in srečanja, so vsako organizacijo na okroglih mizah zastopale vsaj tri osebe iz njenega lokalnega območja.

Vse informacije, zbrane na različnih okroglih mizah, so zbrane v tej beli knjigi. Predstavljena bo na zaključnem dogodku projekta v Montpellieru, njen namen pa je začeti pogovor o potrebah podeželskih državljanov v odnosu do njihovih lokalnih, nacionalnih in evropskih vlad.

Poleg tega je projekt pomagal vzpostaviti novo dinamiko sodelovanja med podeželskimi območji. Številni izvoljeni predstavniki z vključenih območij so se lahko srečali in začeli razpravljati, da bi ohranili odnose, ki temeljijo na izmenjavi in medsebojni podpori.

Metodologija

Pri projektu Rural Citizen Lab 4 EU je bil uporabljen pristop od spodaj navzgor. Da bi zagotovili svobodno izražanje državljanov, smo menili, da je najbolje, da jih ne omejujemo tako, da jih prosimo, naj odgovorijo na posebna vprašanja. Zahvaljujoč formatu World Café, tehniki facilitacije, ki se uporablja za ustvarjanje razprav v majhnih skupinah v dinamični obliki, so udeleženci okrogle mize lahko izrazili svoje vizije in ideje, ne da bi jih omejeval format. Če smo organizirali posebno okroglo mizo za srednješolce, so se ti počutili veliko bolj udobno, saj so bili obkroženi z vrstniki in ne s starejšimi ljudmi. Uporabili smo tudi interaktivna digitalna orodja, da smo na izviren način združili mnenja številnih udeležencev.

Da bi zagotovili čim bolj vključujočo razpravo, smo se potrudili, da smo besedo enakomerno razdelili med generacije, spol in narodnost udeležencev. Na okroglih mizah je sodelovalo 616 ljudi. Med njimi je bilo 57 % žensk. Udeleženci so bili zelo različnih kvalifikacij in starosti. V Puget-Théniers je bil na primer najmlajši udeleženec star 12 let, najstarejši pa 77 let. Poleg tega so bili na vseh okroglih mizah prisotni prevajalci, da bi zagotovili, da se lahko vsakdo izrazi v svojem jeziku, ne da bi mu bilo treba zmanjšati zapletenost tega, kar je želel povedati.

Nazadnje smo zbrali vsa mnenja državljanov, brez cenzure in popolnoma pregledno. To pomeni, da se lahko zaradi te metodološke izbire nekatera opažanja zdijo protislovna. Odražajo razlike med Evropejci in najpogosteje med generacijami. Nekatera opažanja so lahko tudi napačna: namen tega prispevka ni podati samo resnične informacije, temveč sestaviti sliko o tem, kako evropsko podeželsko prebivalstvo predstavlja temo dezinformacij in demokracije.

Časovni raspored

Prva serija okroglih miz je potekala 7. marca 2023 v Baeni v Španiji. V javni srednji šoli Baena je celo dopoldne potekala razprava v obliki "World Café", v kateri je sodelovalo več kot 100 dijakov (vključno s 16 dijaki, ki so sodelovali kot moderatorji in govorniki). Dijaki srednje šole IES Luis Carrillo de Sotomayor in 4 delegacije iz 3 držav so bili povabljeni, da delijo in razpravljajo o svojih stališčih in zamislih za izboljšanje razmer. Ob koncu popoldneva se je več dijakov udeležilo okrogle mize, odprte za širšo javnost, in predstavilo svoje ugotovitve. Na njej so

sodelovali tudi predstavniki lokalnega sveta, akterji civilne družbe (direktor centra za aktivno sodelovanje starejših, učitelji iz drugih izobraževalnih centrov v pokrajini, predsednik Rdečega križa Baena) in drugi lokalni prebivalci ter evropske delegacije. Cilj tega drugega dela je bil razpravljati o nekaterih konkretnih predlogih in ukrepih ter se odzvati na nekatere podobe z uporabo metodologije fotojezika. Z uporabo digitalnih orodij za ustvarjanje anket v živo in besednih oblakov so lahko udeleženci na inovativen in dinamičen način izrazili svoja mnenja.

Drugi sklop okroglih miz je potekal 28. in 30. marca 2023 ter 22. aprila 2023 v Puget-Théniers v Franciji. 28. in 30. marca so na srednji šoli Auguste Blanqui v Puget-Théniers potekale številne okrogle mize z devetimi razredi od 6ème do 3ème. Skupaj je sodelovalo 225 dijakov. Pogovor se je začel s tehniko gibljive debate: mladi so se morali v razredu razporediti glede na zanesljivost, ki so jo pripisali informacijam, ki so jih podali moderatorji. To jim je dalo samozavest za sodelovanje na okroglih mizah. Okrogla miza, odprta za širšo javnost, je potekala 22. aprila. Udeležilo se je 48 državljanov, zastopanih pa je bilo 8 narodnosti. Ta mešanica izkušenj in mnenj je omogočila zelo zanimivo razpravo, ki jo je olajšala oblika World Café, ki je omogočila oblikovanje manjših skupin, kar je vsem olajšalo sodelovanje.

Tretja faza je potekala 29. septembra 2023 v Rožnovu v Romuniji. Dopoldne so se vse projektne delegacije udeležile državne srednje šole v mestu, kjer so se v World Café srečale in pogovarjale s 60 dijaki. Mladi so delali v podskupinah, da bi razjasnili različna vprašanja v zvezi z dezinformacijami in demokracijo, in tako so lahko delili svoje poglede ter članom tujih delegacij zastavili številna vprašanja. Popoldne se je okrogle mize, odprte za širšo javnost, udeležilo 23 udeležencev. Vodil jo je lokalni novinar, specializiran za področje dezinformacij, ki je z udeleženci delil bogato znanje in povratne informacije.

Četrty in zadnji krog okroglih miz je potekal 15. in 16. novembra 2023 v Novem mestu v Sloveniji. Prvi dan so se vse tuje delegacije srečale s približno 45 dijaki Centra biotehnike in turizma Novo mesto. Zahvaljujoč formatu World Café so se mladi lahko srečali in pogovarjali s širokim krogom ljudi. Drugi dan se je na okrogli mizi, odprti za širšo javnost, zbralo približno sto slovenskih državljanov, ki

so izrazili svoje mnenje o dezinformacijah in evropski demokraciji. Dogodek je povezovala novinarka Nina Štampohar. Ob njej so svoje poglede in izkušnje na temo dezinformacij in njihovega vpliva na demokracijo podali številni strokovnjaki in gostje: Žana Erznožnik, namestnica glavnega urednika spletnega portala Razkrinkavanje.si, ki prepoznava in razvršča lažne informacije; Marja Kodre, predstavnic Inštituta 8. marec, ki je redno tarča dezinformacijskih tehnik; Maria Moyano, 17-letna španska srednješolka, ki je v temo vnesla mladinski pogled; in Mirjana Martinović, dolgoletna novinarka lokalnih medijev in kontaktna oseba številnih nevladnih organizacij.

Zaključni dogodek projekta bo 13. marca 2024 v Montpellieru, na liceju Jules Guesde, ob prisotnosti lokalnih in evropskih izvoljenih predstavnikov iz različnih regij, vključenih v projekt. Ta bela knjiga jim bo predstavljena in razdeljena na prireditvi ob praznovanju Evrope.

Rezultati okroglih miz

Opazovanja

V tem zapisu so zbrana vsa mnenja in stališča evropskih državljanov, s katerimi so se pogovarjali na okroglih mizah.

Demokracija

Populizem in ekstremizem sta glavni grožnji demokraciji. Učenci so ugotovili, da je na njihovi ravni nadlegovanje lahko prvi korak k ekstremizmu. Še posebej so mu podvrženi zaradi anonimnosti, ki jo zagotavljajo družbena omrežja.

V nekaterih državah so državljani (tako učenci kot odrasli) zaznali otipljivo zaznavanje korupcije. Nekateri menijo, da lahko ljudje, ki nadzorujejo organizacijo volitev in štetje glasov ter so pomembno povezani z vlado, ki je na oblasti, volitve ponarejajo ali z njimi manipulirajo. V tem kontekstu so prednosti elektronskega glasovanja nesporne. Njegovo izvajanje, na primer v Estoniji, kaže, da je ta sistem lahko uspešen. Vendar pa prinaša številne izzive, kot sta obvladovanje kibernetičnih napadov na glasove in premostitev razlik z nekaterimi deli prebivalstva, ki nimajo dostopa do informacijskih orodij ali jih ne obvladajo.

Mladi so bistveni za razvoj in ohranjanje demokracije. Vendar pa se mnogi mladi, ki smo jih srečali, trenutno ne počutijo slišani s strani lokalnih, nacionalnih in evropskih vlad. Ker se ne čutijo upoštevani, se jim ne zdi smiselno, da bi se vključevali v civilno družbo. Poleg tega je veliko študentov pojasnilo, da se ne počutijo dovolj izobražene ali samozavestne glede politike. Mnogi so za to krivili izobraževanje (v šoli, pa tudi doma, v družini), nekateri pa so tudi priznali, da imajo velike težave pri vzpostavljanju povezave med političnimi odločitvami in njihovim vsakdanjim življenjem. Vsakodnevno ne vidijo, kaj njihova vlada dela zanje (tudi na evropski ravni). Poleg tega imajo malo priložnosti za pogovor o teh temah, saj se raje izogibajo pogovorom z družino ali prijatelji, ki bi se lahko razplamteli.

Prav tako se veliko ljudi, zlasti mladih, ne zaveda, kako pomembno je živeti v demokraciji. Zahvaljujoč Evropski uniji mnogi niso nikoli doživeli vojne ali diktature. Zato je včasih težko odpreti temo nevarnosti, ki grozi demokraciji, saj se ne zdi konkretna ali verjetna. Vendar so izmenjave, ki so med projektom potekale med temi generacijami in tistimi, ki so doživeli Francovo diktaturo v Španiji ali življenje v ZSSR v Romuniji in Sloveniji, odprle oči za to realnost in pokazale, kako pomembno je spodbujati tovrstna srečanja.

Številni državljani tudi menijo, da jim mediji in vlade ne prisluhnejo in jih ne jemljejo resno. Večkrat je bilo omenjeno, da so mediji in politični predstavniki pogosto omalovaževali demonstracije v znak protesta proti vladnim odločitvam, zlasti v Franciji, Sloveniji in Španiji.

Nekateri državljani, tokrat pogosto starejši, obžalujejo padec kakovosti šolskega izobraževanja, ki po njihovem mnenju ne more več usposobiti mlajše generacije za kritično razmišljanje in zavzete državljane. Predvsem v Franciji so številni izpostavili idejo, da se je republikanska šola razdrobila in da je izgubila svoj prvotni pomen, tj. kot prostor za usposabljanje bodočih državljanov.

Mnogi so opozorili tudi na omejitve predstavniške demokracije. Udeleženci so se strinjali, da politični odločevalci po izvolitvi ne poslušajo več državljanov in odločajo namesto njih, ne da bi upoštevali svoje volilne obljube. Še več, mnogi so opozorili na dejstvo, da vse pogostejše volijo privzeto: ne za kandidata, ki jim

ustreza, ampak za "najmanj slabega". Prav tako nekateri menijo, da je nepošteno, da lahko nekdo, ki je izvoljen z majhno večino, vsiljuje svoje ideje velikemu številu državljanov, ki ga ne podpirajo.

Govorilo se je tudi o profilu izvoljenih predstavnikov. Mnogi so obžalovali, da so politični odločevalci pogosto enarke (birokrati), ki so daleč od resničnosti državljanov. Izpostavljene so bile tudi njihove povezave z industrijskimi in finančnimi lobiji, kar je še povečalo občutek nezaupanja do vlad na oblasti.

Dezinformacije

Dezinformacije niso nov pojav in v zgodovini obstaja veliko primerov, ko so jih vlade uporabljale kot propagandno orožje. Celo zgodovina, ki jo poučujejo v šolah, lahko vsebuje elemente dezinformacij: pišejo jo zmagovalci in pogosto briše neprijetne ali kompromitirajoče dogodke. Španski učenci so zlasti izpostavili koncept "črne legende", manihejske pripovedi o španski zgodovini, ki prenaša številne predsodke o njenih prebivalcih.

Čeprav so dezinformacije vedno obstajale, je razvoj novih tehnologij ta pojav še okrepil. Zlasti zaradi družabnih omrežij in umetne inteligence je vedno lažje ustvarjati in razširjati lažne informacije. To ima lahko dejanski učinek na volivce, kot je na primer pokazal izid glasovanja o brexitu. Programska oprema, kot je Photoshop, omogoča spreminjanje fotografij z namenom prirejanja resnice, ne da bi bilo mogoče ugotoviti, da je bila fotografija retuširana. Vendar pa številni državljani, zlasti mlajši, poudarjajo pomen družbenih omrežij kot prostora za svobodno izražanje in nasprotovanje, zlasti vladam na oblasti, kar je bistvenega pomena za zdravo demokracijo.

Mlada Rusinja, ki se je udeležila okrogle mize v Puget-Théniers, je govorila o pomenu interneta in omrežij za mlade v Rusiji. Ker so tradicionalni mediji pod popolnim nadzorom Vladimirja Putina, so družbena omrežja pogosto edini vir informacij, ki nasprotujejo trenutni vladi. Od začetka vojne so pod izredno strogim nadzorom, zato se je nemogoče svobodno izražati. Številne strani niso več dostopne, razen če uporabljate omrežje VPN. Tako je njeno pričanje predstavljalo

protiutež večinskemu mnenju, da so družbena omrežja glavni prenašalec dezinformacij in zato v osnovi škodljiva.

Ugotovljeno je bilo tudi, da imajo otroci vedno bolj zgodaj dostop do interneta, saj jim starši kupujejo tablične računalnike in mobilne telefone. Zato so že zgodaj izpostavljeni številnim virom informacij, ki niso vedno nadzorovani ali preverjeni.

Vendar pa mladi še zdaleč niso edini, ki širijo lažne informacije. Številni študenti in mladi udeleženci so poudarili tudi, da po njihovem mnenju starejše generacije pogosteje verjamejo tistemu, kar vidijo na družbenih omrežjih ali v aplikacijah, kot je WhatsApp. Mlajši so s temi tehnologijami odrasli in iz izkušenj vedo, da morajo biti previdni glede tega, kar vidijo na internetu. Po drugi strani pa starejši ne vedo nujno, kako ti sistemi delujejo, in bodo bolj naivni glede informacij, ki jih z njimi delijo, zlasti bližnji prijatelji in družina. Poleg tega te generacije ne morejo imeti koristi od obogatenega izobraževalnega programa v šoli, zato je problem ozaveščanja še bolj zapleten.

Povečana količina informacij, do katerih imamo dostop, pri mnogih državljanih povzroča občutek utrujenosti, preobremenjenosti in celo tesnobe. Nedavni dogodki, kot sta pandemija COVID-19 in vojna v Ukrajini, so te občutke še okrepili, zlasti med mlajšimi. Danes je težko ločiti pomembne informacije od nepomembnih. Vsak večji dogodek (vojna, naravna nesreča itd.) v medijih in na družbenih omrežjih hitro nadomesti drug.

Tudi mladi novinarji se soočajo s številnimi izzivi. Zlasti so pod velikim pritiskom, da morajo pripravljati članke, ki bodo na omrežjih dosegli veliko ogledov, in se spopadati z upadom zaupanja javnosti v tradicionalne medije. Glede na to iščejo mentorstvo in usposabljanje.

Večkrat je bilo izpostavljeno tudi vprašanje nadzora medijev. Mnenja so se zelo razlikovala, vendar je bilo soglasje, da bi bilo treba uvesti neko obliko nadzora, da bi zagotovili, da mediji ne bi mogli objavljati lažnih informacij brez sankcij. Vendar so številni državljani zaradi strahu pred vmešavanjem nasprotovali zgolj vladnemu nadzoru.

Življenje na podeželju še dodatno otežuje razumevanje informacij o Evropski uniji, saj se tam zdi ta institucija oddaljena. Njeni prebivalci ne razumejo nujno, kako deluje in zakaj je koristna. Poleg tega imajo številni kmetje težave z zelo zapleteno upravo EU, zlasti ko je treba zaprositi za subvencije SKP. Zato EU v kmetijskih krogih nima vedno dobrega ugleda.

Razpravljali so tudi o gospodarskih napačnih informacijah. Za mnoge ljudi so uporabljeni pojmi, kot so inflacija, obrestne mere itd., zapleteni koncepti, ki jih ne razumejo nujno. Zato imajo ljudje pogosto občutek, da banke, vlade in velika podjetja na splošno izkoriščajo to pomanjkanje znanja za manipulacijo z javnostjo. To je še toliko bolj zaznavno zaradi podatkov, zbranih na internetu, ki omogočajo ciljno usmerjanje oglaševanja in pošiljanje informacij glede na profil posameznika.

Ideje

Ob teh ugotovitvah so vsi državljani, s katerimi smo se posvetovali, predložili številne zamisli za rešitev omenjenih težav. V vseh primerih so poudarili, da je treba sprejeti globalni in ne sektorski pristop: če želimo izboljšati razmere, je treba vključiti vlogo družine, šole, družbenih omrežij in vlade. Tukaj je izčrpen seznam.

Demokracija

- vzpostavitev nadzora nad spletnimi volitvami s pomočjo decentraliziranega in nepristranskega računalniškega omrežja, ki je odporno na vdore in manipulacije, hkrati pa volivcem omogoča nadzor v realnem času.
- spodbuditi pogovore med političnimi odločevalci in državljani o tehnološkem napredku, kot so verige blokov, ki lahko vplivajo na izid glasovanja.
- vključiti politiko v druga področja življenja, kot sta izobraževanje ali družina, in tako povečati število priložnosti za izražanje, zlasti za mlade. Te priložnosti bi morale biti bolj dinamične, kot so World Café, in vključevati vse mlade.

- vzpostaviti pogovore med političnimi odločevalci in mladimi z uporabo komunikacijskih sredstev, prilagojenih tej demografski skupini, zlasti družbenih omrežij. Ti načini pogovora morajo biti nosilci novih zamisli, ki jih je treba nato spodbujati, da se bodo mladi počutili slišane.
- Spodbujajte vlade, da v šolske učne načrte že od zgodnjega otroštva vključijo temo Evropske unije, ne le z vidika njene zgodovinske izgradnje, temveč tudi z vidika njenega delovanja in priložnosti, ki jih prinaša vsem.
- Povečati financiranje projektov, kot so "Rural Citizen Lab 4 EU" ali "Erasmus+", ki so številnim državljanom omogočili, da so s srečanji in izmenjavo z državljani iz drugih držav dobili konkretno predstavo in izkušnje o Evropski uniji.
- Spodbujanje kakovostnega izobraževanja z zmanjševanjem števila učencev v razredih in usposabljanjem učiteljev za nove metode poučevanja.
- v vseh državah članicah znižati starostno mejo za udeležbo na volitvah na 16 ali celo 14 let.
- okrepitev evropske zakonodaje o algoritmih in umetni inteligenci, ki ogrožajo demokracijo.
- spodbujanje modela participativne demokracije na vseh ravneh (lokalni, nacionalni, evropski) s spodbujanjem pobud za posvetovanje in izražanje državljanov. Predstavniki državljanov bi lahko bili prisotni v vseh organih odločanja.
- Vzpostavitev sistema, s katerim bodo državljani lahko nadzorovali politične odločevalce, tako da bodo izvoljeni predstavniki, ki ne izpolnjujejo svojih obljub, kaznovani.
- Omejitev mandatov, da bi prenovili profile političnih odločevalcev.

- povečati preglednost/transparentnost odnosov in interakcij med političnimi odločevalci in lobiji.
- državljanom omogočiti enostaven dostop do vladnih informacij, zlasti o porabi proračunskih sredstev. Dokumenti morajo biti lahko dostopni in razumljivi.
- Oblikovanje združevalnega projekta, ki bo vsem državljanom omogočil, da se bodo počutili vključeni, na primer varstvo okolja.
- Uvedba obvezne udeležbe na volitvah in kaznovanje državljanov, ki se ne udeležijo volitev.

Dezinformacije

- Spodbujanje spletnih strani, ki preverjajo informacije, da jih bodo bolje poznali vsi državljani in da bodo postale merilo na tem področju.
- Uvedba sistema filtriranja na internetu, ki spoštuje svobodo izražanja in pluralizem ter omogoča boljše razvrščanje informacij, da se zmanjša občutek utrujenosti in preobremenjenosti državljanov, ki se soočajo z množico informacij, ki jih prejema v realnem času.
- boljše usposabljanje novinarjev, zlasti mlajših, da bi se lahko spopadli z vse večjim pritiskom pri ustvarjanju vsebin, ki ustvarjajo veliko število ogledov na internetu, in tako zagotovili pripravo kakovostnih in preverjenih informacij.
- spodbujanje sodelovanja med političnimi odločevalci na različnih ravneh, mediji, preveritelji dejstev in izobraževalnimi ustanovami.
- Razvitje certificiranega medija, ki ga upravlja mreža nevladnih organizacij in ne vladni viri, ki jim državljani ne zaupajo vedno, da bi se zoperstavili dezinformacijam.

- Oblikovanje zakonodaje, po kateri starši svojim otrokom ne bodo mogli kupiti tabličnih računalnikov ali mobilnih telefonov, dokler ne bodo vsaj najstniki.
- Spodbujanje vlad, naj uvedejo obvezno učenje kritičnega mišljenja v šolah že od zgodnjega otroštva, da bodo mladi imeli na voljo orodja, ki jih potrebujejo za filtriranje informacij, ki jih vidijo na internetu.
- Vzpostavitev uradne platforme za preverjanje vseh informacij na internetu, v kateri bi morali sodelovati vsi nacionalni mediji.
- organiziranje usposabljanj za kmete v različnih uradnih jezikih posameznih držav, da bodo imeli manj težav z evropsko upravo, zlasti pri prošnjah za pomoč.
- izbris interneta in družbenih omrežij, da preprečimo širjenje lažnih informacij.
- Ustanovitev evropske institucije, specializirane za izobraževanje in ozaveščanje o dezinformacijah.
- strogo kaznovanje razširjevalcev lažnih informacij s strogo in enotno evropsko zakonodajo.
- Ustanovitev medgeneracijskih odborov, da bi zmanjšali razlike med generacijami ter omogočili izmenjavo znanja in izkušenj.

Oddajanje

Ta bela knjiga je namenjena čim širši distribuciji. Razdeliti jo je treba vsem lokalnim izvoljenim predstavnikom na območjih, vključenih v projekt, v Franciji, Španiji, Sloveniji in Romuniji ter evropskim izvoljenim predstavnikom. Razdeljena bo tudi čim večjemu številu novih poslancev Evropskega parlamenta, izvoljenih junija 2024.

Ta dokument bi moral biti več kot le popis podeželskih državljanov v Evropski uniji in bi moral postati prava podpora zakonodajalcem in političnim predstavnikom na podeželju ali na evropski ravni. Veliko zanimanje za ta projekt je pokazalo, da ljudje, ki živijo na teh območjih, želijo biti slišani. Z razširjanjem te bele knjige dajemo glas političnim odločevalcem, ki bodo imeli na voljo vse informacije, potrebne za sprejemanje odločitev v skladu s potrebami in zahtevami svojih volivcev.

Viri in dodatki

Bibliografija

Poročila

"Dezinformacije o koronavirusu - kratka ocena informacijskega okolja", poročilo ESZD, 2020

"Rural Urban Divide Europe", Norface Network, 2022

"Poročilo o dolgoročni viziji za podeželje v Evropski uniji - Za močnejša, povezana, odporna in uspešna podeželska območja do leta 2040", Evropski parlament, 2022.

"Napačne informacije o EU: pojav, ki je pod nadzorom, a ne pod nadzorom", Evropsko računsko sodišče, *Posebno poročilo 09/2021*.

"Razkorak med mesti in podeželjem pri glasovanju proti EU: Evropska komisija, 2020: socialni, demografski in gospodarski dejavniki, ki vplivajo na glasovanje za stranke, ki nasprotujejo evropskemu povezovanju", Evropska komisija, 2020.

"Boj proti dezinformacijam o COVID-19", Evropska komisija

Člen

"Vrste, viri in trditve dezinformacij o COVID-19", Inštitut Reuters, 2020

Koristne povezave

Facebook stran projekta:

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100089736312863>

Spletna stran programa CERV :

https://www.eacea.ec.europa.eu/grants/2021-2027/citizens-equality-rights-and-values-cerv_fr

Spletna stran Foyer Rural CEPAGE: <https://www.foyer-rural-cepage.com>

Spletna stran ADEGUA: <https://adegua.com>

Spletna stran DRPDNM:

<http://www.criscoeurope.eu/crisco-partners/contributing-partners/drpdnm-novo-mesto/>

Spletna stran Maison de l'Europe v Montpellieru: <https://www.europelr.eu>

Spletna stran CICA: <https://www.cicia.nt.ro>

Funded by
the European Union